

Agata Nodzak

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska ■ University of the National Education
Commission, Krakow, Poland

Rola i znaczenie monitorowania pomocy publicznej w sprawach dotyczących udzielania pomocy publicznej

The role and importance of monitoring state aid in case-law practice

Streszczenie: Instytucja pomocy publicznej na płaszczyźnie zarówno prawa Unii Europejskiej, jak i prawa krajowego stanowi istotny element wspierania przedsiębiorców przez państwo. Zarówno prawodawca unijny, jak i polski przewidują konieczność stosowania odpowiednich zasad ogólnych, w szczególności zasady przejrzystości, oraz stanowiących ich uszczegółowienie rozwiązań i instytucji prawnych pozwalających na zachowanie równowagi między realizacją zadań państwa w zakresie wspierania przedsiębiorców a zapewnieniem odpowiednich warunków dla konkurencji i równego traktowania uczestników obrotu gospodarczego. Jednym z takich rozwiązań jest przewidziane w przepisach *Ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej* monitorowanie pomocy publicznej, stanowiące według jej art. 31 ust. 3 system ustandaryzowanych narzędzi pozwalających na gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji o udzielanej pomocy publicznej, w szczególności o jej rodzajach, formach i wielkości, jak również pozwalających na przestrzeganie krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie. Uzupełnieniem ustawowej regulacji dotyczącej monitorowania pomocy publicznej są rozporządzenia wydane na podstawie ustawowych upoważnień, uszczegóławiające rozwiązania w zakresie monitorowania, w tym przewidujące rozwiązania organizacyjne czy też oparte na technologii informatycznej. Niniejszy artykuł ma na celu zaprezentowanie powyższych rozwiązań w zakresie monitorowania pomocy publicznej i ocenę, czy w obecnym kształcie służą one realizacji zasady przejrzystości pomocy publicznej. Zagadnienie zostanie zaprezentowane przede wszystkim przy wykorzystaniu metody dogmatyczno-prawnej, z uwzględnieniem obowiązującego stanu prawnego, poglądów doktryny oraz przykładów w praktyki orzeczniczej.

Abstract: The institution of state aid at the level of European Union law, as well as national law, constitutes an important element of state support for entrepreneurs. Both EU and Polish lawmakers stipulate the necessity to apply the relevant general principles, in particular the principle of transparency, along with the legal solutions and institutions constituting their particularisation. This allows for the maintenance of balance between the implementation of the state's tasks in supporting entrepreneurs and ensuring appropriate conditions for competition and equal treatment of participants. One such solution is the monitoring of state aid provided for in the provisions of the law of 30 April 2004 on proceedings in matters

relating to state aid, which, according to its Article 31(3), is a system of standardised tools allowing for the collection, processing and transfer of information on the state aid granted. In particular this is on its types, forms and volume, as well as compliance with the national limit for the cumulative amount of *de minimis* aid in agriculture or fisheries. The statutory regulation on monitoring state aid is supplemented by ordinances issued on the basis of statutory authorisations, detailing monitoring solutions including those providing for organisational solutions and those based on information technology. The main objective of this article is to present these solutions for monitoring state aid and to assess whether, in their current form, they serve to implement the principle of transparency. The issue will be presented primarily using the dogmatic-legal method, taking into account the current state of the law, views on the doctrine and examples from case-law practice.

Słowa kluczowe: monitorowanie pomocy publicznej; organy monitorujące; przejrzystość pomocy publicznej

Keywords: monitoring bodies; monitoring of state aid; transparency of state aid

Otrzymano: 23 stycznia 2025

Received: 23 January 2025

Zaakceptowano: 25 kwietnia 2025

Accepted: 25 April 2025

Sugerowana cytacja/Suggested citation:

Nodzak, A. (2025). Rola i znaczenie monitorowania pomocy publicznej w sprawach dotyczących udzielania pomocy publicznej. *Przedsiębiorczość – Edukacja [Entrepreneurship – Education]*, 21(1), 59–73. <https://doi.org/10.24917/20833296.211.5>

Wprowadzenie

Pomoc publiczna udzielana przedsiębiorcom przez państwo stanowi ważną instytucję wspierania sektora gospodarczego, w szczególności w niesprzyjających dla nich warunkach natury ekonomicznej, gospodarczej czy społecznej. Równocześnie pomoc publiczna stanowi instytucję mogącą realnie oddziaływać na zjawisko konkurencji rynkowej. Konieczność zapewnienia proporcji między realizacją zadań państwa w zakresie wspierania przedsiębiorców a zagwarantowaniem optymalnych warunków dla rozwoju konkurencji i równego traktowania przedsiębiorców znajduje swoje odzwierciedlenie zarówno na gruncie prawa unijnego, jak i prawa krajowego. W art. 107 ust. 1 *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej* (TFUE) prawodawca unijny przyjmuje, że z „zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktatach, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom, lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi” (*Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, Dz.Urz. UE z 7.6.2016, C 202: 1.). Ta regulacja unijna wyznacza „rodzaje dopuszczalnej w państwach członkowskich pomocy udzielanej przedsiębiorcom i konsumentom, okoliczności, w jakich pomoc dla przedsiębiorców jest dopuszczalna, i zasady, na jakich powinna się odbywać” (Kijowski, 2017). Na gruncie prawa polskiego odpowiednią regulacją prawną jest zaś *Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej* (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 702 z późniejszymi zmianami, dalej: u.p.s.d.p.p.).

Zarówno prawodawca unijny, jak i krajowy przewidują konieczność stosowania odpowiednich zasad ogólnych oraz rozwiązań i instytucji prawnych stanowiących ich uszczegółowienie. Za jedną z fundamentalnych zasad pomocy publicznej uznaje się zasadę przejrzystości (Dobaszewska, 2016). Znajduje ona swoje odzwierciedlenie m.in. w *Dyrektywie Komisji 2006/111/WE z 16 listopada 2006 r. w sprawie przejrzystości stosunków finansowych między państwami członkowskimi a przedsiębiorstwami publicznymi, a także w sprawie przejrzystości finansowej wewnątrz określonych przedsiębiorstw* (Dz.Urz. UE z 17.11. 2006 r. L 318: 17–25). Zgodnie z motywem 13. preambuły do tej dyrektywy: „Przejrzystość musi być osiągnięta bez względu na sposób, w jaki dokonuje się [...] przekazanie funduszy publicznych. Konieczne może być również zapewnienie dostępu do odpowiednich informacji dotyczących przyczyn tego przekazania funduszy publicznych oraz ich rzeczywistego wykorzystania”. W myśl art. 1 Dyrektywy Komisji 2006/111/WE obowiązkiem państw członkowskich jest zapewnienie przejrzystości stosunków finansowych między organami publicznymi a przedsiębiorstwami publicznymi na zasadach określonych w tej dyrektywie tak, aby było wyraźnie wiadomo:

- a) które fundusze publiczne są udostępniane bezpośrednio przez organy publiczne przedsiębiorstwom publicznym;
- b) które fundusze publiczne są udostępniane przez organy publiczne za pośrednictwem przedsiębiorstw publicznych lub instytucji finansowych;
- c) jakie jest rzeczywiste wykorzystanie tych funduszy publicznych.

Na potrzeby realizacji zasady przejrzystości pomocy publicznej polski ustawodawca przewidział w u.p.s.d.p.p. szereg rozwiązań i instytucji prawnych. Należy do nich m.in. instytucja monitorowania pomocy publicznej (Koźuch, 2017; Nodźak, 2023) oznaczająca: „gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji o udzielanej pomocy publicznej, w szczególności o jej rodzajach, formach i wielkości, jak również przestrzeganie krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie” (art. 31 ust. 1 u.p.s.d.p.p.).

Zasadniczym problemem badawczym podjętym w niniejszym opracowaniu jest zaprezentowanie rozwiązań, za pomocą których odbywa się monitorowanie pomocy publicznej. Ponadto podjęto się ustalenia, czy rozwiązania przewidziane zarówno przez unijnego, jak i polskiego prawodawcę w zakresie monitorowania pozwalają na zachowanie jednej z zasad pomocy publicznej przyjętej na gruncie prawa Unii Europejskiej (UE) – zasady przejrzystości pomocy publicznej. Zagadnienie to zostanie zaprezentowane przede wszystkim przy wykorzystaniu metody dogmatyczno-prawnej, z uwzględnieniem obowiązującego stanu prawnego, poglądów doktryny oraz przykładów z praktyki orzeczniczej.

Istota monitorowania pomocy publicznej w prawie UE i prawie polskim

W art. 31 ust. 1 u.p.s.d.p.p. została zawarta legalna definicja monitorowania pomocy publicznej. Zgodnie z jej brzmieniem: „monitorowanie pomocy publicznej obejmuje gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji o udzielanej pomocy publicznej, w szczególności o jej rodzajach, formach i wielkości, oraz przestrzeganie krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie”. Monitorowanie pomocy publicznej jest pewnym systemem rozwiązań pozwalających na stały nadzór nad stosowaniem pomocy publicznej przez państwo wobec sektora gospodarczego i stałą obserwację jej stosowania. Regulacja prawna zawarta w u.p.s.d.p.p.

zakłada podejmowanie stosownych działań – poczynając od organów monitorujących, poprzez podmioty udzielające pomocy publicznej, po te, które taką pomoc otrzymują. Fundamentalne założenia tych rozwiązań zostały wypracowane na płaszczyźnie prawa unijnego. Regulacje prawa krajowego, których przykładem jest polska u.p.s.d.p.p., mają charakter subsydiarny i uzupełniający wobec regulacji unijnych, na co wskazują liczne odesłania do konkretnych aktów prawnych UE, którymi prawodawca krajowy jest związany (Glumińska-Pawlic, Żelasko-Makowska, 2021).

Podstawową regulacją prawa unijnego, do której polska ustawa wielokrotnie nawiązuje, ustanawiającą zasady monitorowania pomocy publicznej jest *Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE* (Dz.Urz. UE z 30.04.2004 L 140: 1–134), normujące formę oraz treść notyfikacji i sprawozdań rocznych, o których mowa w *Rozporządzeniu (WE) Nr 659/1999*, kwestie obliczania terminów w odniesieniu do wszystkich procedur dotyczących pomocy państwa oraz stopy procentowej zwrotu pomocy udzielonej niezgodnie z prawem. Rozwiązania te znajdują zastosowanie do pomocy udzielanej we wszystkich sektorach. Dzięki informacjom uzyskanym w ramach monitorowania pomocy publicznej na płaszczyźnie poszczególnych państw członkowskich, dotyczącym rodzaju i wielkości udzielanej przez nie pomocy w ramach istniejących programów pomocowych, możliwa staje się realizacja obowiązku monitorowania pomocy publicznej przez samą Komisję Europejską (motyw 6 preambuły *Rozporządzenia Rady (UE) Nr 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, Dz.Urz. UE z 24.9.2015 L 248: 9–29).

W ramach realizacji założeń unijnego prawodawcy polski prawodawca przyjął w art. 31 u.p.s.d.p.p., by rolę organów monitorujących powierzyć prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Banasiński, 2025; Walczak, 2018), a w zakresie monitorowania pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie – ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa. Istotny wpływ na takie ukształtowanie organizacji monitorowania pomocy publicznej miał *Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską podpisany w Lizbonie dnia 13 grudnia 2007 r.* (Dz.Urz. UE z 17.12.2007 C 306: 1–229), przyjmujący na gruncie postanowień TFUE, że rynek wewnętrzny obejmuje również rolnictwo, rybołówstwo i handel produktami rolnymi, przez które rozumie się płody ziemi, produkty pochodzące z hodowli i rybołówstwa oraz produkty pierwszego przetworzenia pozostające w bezpośrednim związku z tymi produktami. Produkty rolne, do których znajdują zastosowanie przepisy o pomocy w rolnictwie, zostały wymienione na liście stanowiącej załącznik I TFUE. W myśl postanowień art. 38 ust. 1 TFUE jednym z instrumentów realizacji celów wspólnej polityki rolnej są działania podejmowane w zakresie wspólnej organizacji rynków rolnych. W szczególności w odniesieniu do rolnictwa mają być stosowane odmienne reguły konkurencji, a w ramach dokonywania oceny legalności pomocy państwa w sektorze rolnym Komisja Europejska ma obowiązek kierować się zasadami wynikającymi ze wspólnej polityki rolnej. Zdaniem A. Nodzak celem wdrożenia rozwiązań wypracowanych na gruncie UE w przepisach prawa polskiego przewidziano, że sprawy monitorowania i sprawozdawczości pomocy publicznej w rolnictwie i rybołówstwie będą należały do właściwości ministra do spraw rolnictwa jako organu kierującego działaniami administracji rządowej rolnictwo i rybołówstwo (Nodzak, 2023).

Działania organów monitorujących

Jednym z instrumentów monitorowania pomocy publicznej przez organy monitorujące są sprawozdania roczne przewidziane w art. 31 ust. 3 u.p.s.d.p.p. oraz informacje publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w oficjalnych publikatorach urzędowych.

Zgodnie z art. 31 ust. 3 u.p.s.d.p.p. organy monitorujące mają obowiązek przekazywania Komisji Europejskiej sprawozdań rocznych z pomocy publicznej. Szczegółowa regulacja tego zagadnienia jest zawarta w przepisach rozdziału III *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004*. Stosownie do postanowień rozdziału III tego rozporządzenia każde państwo członkowskie ma obowiązek przekazywać sprawozdanie roczne do Komisji w formie elektronicznej w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie. W uzasadnionych przypadkach państwo członkowskie może przedłożyć dane szacunkowe, pod warunkiem że dokładne dane zostaną przekazane najpóźniej wraz z danymi za rok następny. Na podstawie sprawozdań otrzymanych od państw członkowskich każdego roku Komisja Europejska realizuje swoje zadania w zakresie monitorowania poprzez publikację zestawienia na temat pomocy publicznej zawierającego syntezę informacji zawartych w sprawozdaniach rocznych przedłożonych w ciągu poprzedniego roku (art. 6 *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004*). Sporządzanie wyżej wymienionych sprawozdań odbywa się przy zastosowaniu pewnych ustandaryzowanych rozwiązań, a mianowicie przy użyciu formularzy określonych w załącznikach do *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004* (art. 5 ust. 1 *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004*). Są to następujące wzorce:

1. formularz sprawozdawczy określony w załączniku IIIA do *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004* – za jego pomocą sporządza się roczne sprawozdania dotyczące istniejących programów pomocowych przewidzianych w art. 21 ust. 1 *Rozporządzenia (WE) nr 659/1999* (tj. we wszystkich sektorach z wyjątkiem rolnictwa) za każdy cały rok kalendarzowy lub za część roku kalendarzowego, w którym program stosowano;
2. formularz sprawozdawczy określony w załączniku IIIB do *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004* – za jego pomocą są przygotowywane roczne sprawozdania dotyczące istniejących programów pomocowych skierowanych do sektora produkcji, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów rolnych wymienionych w załączniku I do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską;
3. formularz sprawozdawczy określony w załączniku IIIC do *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004* – z wykorzystaniem tego wzoru są sporządzane roczne sprawozdania dotyczące istniejących programów pomocowych skierowanych do sektora produkcji, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów rybołówstwa wymienionych w załączniku I do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

W każdym ze wspomnianych formularzy organ monitorujący wykazuje pewne istotne dane, identyfikujące poszczególne przypadki udzielanej pomocy publicznej. Są to w szczególności dane pozwalające na identyfikację poszczególnych programów pomocowych, takie jak:

- tytuł pomocy i numer nadany przez Komisję Europejską lub oznaczenie decyzji Komisji,
- numery poprzednio przyznanych środków pomocy,
- wskazanie sektora, do którego skierowana jest pomoc publiczna,
- przeznaczenie pomocy,

- wskazanie regionu, do którego kierowana jest pomoc,
- forma, rodzaj i wielkość pomocy (Grzegorzewska, 2020).

Do przekazania Komisji Europejskiej przygotowanych sprawozdań rocznych organy monitorujące są następnie zobowiązane w trybie, formie i terminie wynikających z art. 6 ust. 1 *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004*. Zgodnie z postanowieniami tej regulacji unijnej sprawozdanie powinno być przekazywane: „w formie elektronicznej nie później niż dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie” (art. 6 ust. 1 *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004*). Przekazywanie sprawozdań w formie elektronicznej przez organy monitorujące do Komisji Europejskiej następuje z wykorzystaniem platformy internetowej zawierającej informacje dotyczące obowiązujących programów pomocowych oraz pomocy indywidualnej. Zgodnie z art. 6 ust. 2 *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004* na podstawie danych ze sprawozdań organów monitorujących Komisja Europejska sporządza i publikuje syntetyczne ich zestawienie oraz przygotowuje co roku raport na temat pomocy publicznej udzielanej w państwach unijnych, publikowany na stronie State Aid Scoreboard (2024, 28 grudnia).

Narzędziem przewidzianym w zakresie monitorowania jest również realizacja obowiązków informacyjnych przez organy monitorujące, polegających na publikowaniu przez nie na swojej stronie podmiotowej BIP danych dotyczących rozstrzygnięć podejmowanych przez organy UE w sprawach dotyczących pomocy publicznej, w których stroną jest lub była Rzeczpospolita Polska. Obowiązek ten stanowi jedno z ważniejszych rozwiązań przyjętych zarówno w przepisach unijnych, jak i krajowych oraz służących realnie zagwarantowaniu realizacji przejrzystości pomocy na płaszczyźnie państwa polskiego. Zgodnie z art. 31b u.p.s.d.p.p. organ monitorujący publikuje na stronie podmiotowej BIP informacje:

1. o decyzjach Komisji Europejskiej stwierdzających, że środek będący przedmiotem zgłoszenia nie stanowi pomocy (art. 4 ust. 2 *Rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589*), decyzjach stwierdzających, że nie ma żadnych wątpliwości co do zgodności środka będącego przedmiotem zgłoszenia z rynkiem wewnętrznym w stopniu, w jakim mieści się on w zakresie art. 107 ust. 1 TFUE (art. 4 ust. 3 *Rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589*), decyzjach o wszczęciu formalnej procedury dochodzenia zgodnie z art. 108 ust. 2 TFUE w przypadku stwierdzenia przez Komisję, że zaistniały wątpliwości co do zgodności środka będącego przedmiotem zgłoszenia z rynkiem wewnętrznym (art. 4 ust. 4 *Rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589*);
2. o zakończeniu formalnej procedury dochodzenia, tj. o decyzjach stwierdzających, że po dokonaniu zmiany przez zainteresowane państwo członkowskie środek będący przedmiotem zgłoszenia nie stanowi pomocy (art. 9 ust. 2 *Rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589*), o tzw. decyzjach pozytywnych, stwierdzających, że po dokonaniu zmiany przez zainteresowane państwo członkowskie wątpliwości co do zgodności środka będącego przedmiotem zgłoszenia z rynkiem wewnętrznym zostały usunięte i pomoc jest zgodna z rynkiem wewnętrznym, o tzw. decyzjach pozytywnych warunkowych (art. 9 ust. 3 *Rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589*) czy o tzw. decyzjach negatywnych, tj. stwierdzających, że pomoc będąca przedmiotem zgłoszenia nie jest zgodna z rynkiem wewnętrznym i nie może zostać wprowadzona w życie (art. 9 ust. 5 *Rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589*);
3. o tzw. decyzjach windykacyjnych Komisji Europejskiej, wydawanych w przypadkach, gdy podjęte zostały decyzje negatywne w sprawach pomocy niezgodnej z prawem, a Komisja zobligowała zainteresowane państwo członkowskie do podjęcia koniecznych

środków w celu windykacji pomocy od beneficjenta, zgodnych z ogólnymi zasadami prawa unijnego (art. 16 ust. 1 *Rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589*);

4. o cofnięciu wcześniej podjętych decyzji, w sytuacji gdy decyzje zostały podjęte na podstawie nieprawidłowych informacji udzielonych w trakcie postępowania, które były czynnikiem decydującym dla tej decyzji (art. 11 *Rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589*);
5. o decyzjach wydanych w przypadkach pomocy świadczonej niezgodnie z przeznaczeniem po wszczęciu formalnej procedury dochodzenia na podstawie art. 4 ust. 4 *Rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589* (art. 20 *Rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589*);
6. o dokonaniu zwrotu pomocy publicznej przez beneficjenta pomocy (art. 25 ust. 1 u.p.s.d.p.p.).

Ponadto na stronie BIP są zamieszczane informacje o postępowaniach w sprawach dotyczących pomocy publicznej, w których uczestnikiem postępowania jest Rzeczpospolita Polska, tj. informacje o wniesieniu odwołania od decyzji Komisji Europejskiej w sprawach dotyczących pomocy publicznej, o wniesieniu do Trybunału Sprawiedliwości UE (TSUE) sprawy z zakresu pomocy publicznej czy wydaniu orzeczenia przez TSUE w sprawach dotyczących pomocy publicznej.

Rola podmiotów udzielających pomocy publicznej w systemie monitorowania pomocy publicznej

W systemie monitorowania pomocy publicznej ważną rolę odgrywają nie tylko organy monitorujące, lecz także podmioty udzielające pomocy publicznej. Realizacji tego procesu służy przewidziany w art. 32 u.p.s.d.p.p. obowiązek informacyjny podmiotów udzielających takiej pomocy. Zgodnie z analizowanym przepisem prawa podmioty te mają obowiązek sporządzania i przedstawiania organowi monitorującemu – w danym okresie sprawozdawczym – sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej innej niż pomoc publiczna w rolnictwie lub rybołówstwie albo informacji o nieudzieleniu takiej pomocy. Jeżeli pomoc publiczna jest przewidziana w akcie normatywnym przewidzianym w art. 6 ust. 2 u.p.s.d.p.p., np. w akcie prawnym uzależniającym nabycie prawa do otrzymania pomocy wyłącznie od spełnienia przesłanek określonych w tym akcie, bez konieczności wydania decyzji lub zawarcia umowy, to wówczas obowiązek sporządzenia i przedstawienia sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej innej niż pomoc publiczna w rolnictwie lub rybołówstwie spoczywa na podmiotach, które otrzymały od beneficjentów pomocy deklaracje lub inne dokumenty określające kwoty pomniejszenia świadczeń na podstawie tego aktu normatywnego. Natomiast informacje o nieudzieleniu pomocy są przekazywane przez podmioty, które nie otrzymały deklaracji lub innych dokumentów, potwierdzających, że nastąpiło pomniejszenie świadczeń na podstawie tego aktu normatywnego.

Szczegółowy zakres informacji udostępnianych przez podmioty udzielające pomocy jest unormowany w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu takiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych* (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 161). Są to szczegółowe informacje o beneficjentach pomocy, jak również o rodzajach, formach, wielkości i przeznaczeniu udzielonej pomocy. Celem ustandaryzowania realizacji obowiązku informacyjnego podmiot udzielający pomocy publicznej przekazuje informacje z wykorzystaniem formularza, którego wzór został określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 sierpnia

2008 r., w terminie 7 dni od dnia udzielenia pomocy. Z perspektywy przestrzegania zasady przejrzystości niezwykle istotnym instrumentem monitorowania jest obowiązek składania sprawozdań zawierających informacje o nieudzieleniu pomocy. Zdaniem B. Grzegorzewskiej składanie takich sprawozdań pozwala się upewnić, jaka jest rzeczywista skala udzielanej pomocy publicznej, natomiast brak informacji na ten temat nie wynika z niewykonania obowiązku sprawozdawczego, tylko z faktu nieudzielenia pomocy (Grzegorzewska, 2020).

Opisując system monitorowania pomocy publicznej, należy zwrócić uwagę na wykorzystanie stosownych rozwiązań informatycznych. Zgodnie z art. 32 ust. 10 u.p.s.d.p.p. wszystkie podmioty udzielające pomocy realizują spoczywający na nich obowiązek informacyjny z wykorzystaniem aplikacji SHRIMP oraz z wykorzystaniem formularzy zamieszczonych w tej aplikacji. Dostępu do tego narzędzia informatycznego udziela prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na podstawie wniosku złożonego przez podmiot udzielający pomocy. Szczegółowe kwestie związane z uzyskaniem dostępu, aktualizacją danych użytkowników aplikacji reguluje *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie sposobu udzielania dostępu do aplikacji SHRIMP* (Dz.U. z 2019 r. poz. 2520). Zgodnie z jego treścią podmiotom udzielającym pomocy, które są uprawnione do udzielania pomocy publicznej czasowo, dostęp do aplikacji jest udzielany na czas konieczny do realizacji obowiązków informacyjnych/sprawozdawczych, natomiast pozostałym podmiotom udzielającym pomocy dostęp do aplikacji jest udzielany bezterminowo (§ 2 ust. 4 *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie sposobu udzielania dostępu do aplikacji SHRIMP*). Omawiana aplikacja jest oficjalnym rozwiązaniem, które nie tylko ma walory informacyjne na temat skali czy charakteru udzielanej pomocy publicznej, ale przede wszystkim służy wykazaniu realizacji obowiązków w zakresie sprawozdawczości przez podmioty udzielające pomocy. Na taki charakter opisywanego rozwiązania informatycznego zwraca się powszechnie uwagę w orzecnictwie polskich sądów administracyjnych (zob. na ten temat m.in. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z 21 września 2023 r., I SA/Kr 340/23; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim z 29 października 2019 r., I SA/Go 544/19; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu z 27 czerwca 2018 r., I SA/Op 140/18).

W tym miejscu należy nadmienić, że polski prawodawca przewiduje analogiczne obowiązki sprawozdawcze podmiotów udzielających pomocy do tych unormowanych w art. 32 u.p.s.d.p.p. w przypadku udzielenia lub nieudzielenia pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie. Różnica rozwiązań prawnych odnosi się do organu monitorującego, którym w tym przypadku jest minister do spraw rolnictwa, a szczegółowe kwestie z tym związane reguluje odrębny akt wykonawczy – *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 stycznia 2017 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie oraz informacji o nieudzieleniu takiej pomocy* (Dz.U. z 2017 r. poz. 120 ze zm.). Pomimo odrębnego reżimu organizacyjnoprawnego rozwiązania dotyczące realizacji obowiązku sprawozdawczego przez podmioty udzielające pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie są wręcz identyczne. Ponadto przekazywanie sprawozdań również odbywa się z wykorzystaniem odpowiednich rozwiązań informatycznych, tj. poprzez teletransmisję danych w postaci elektronicznej z wykorzystaniem formularzy zamieszczonych w aplikacji udostępnionej w sieci teleinformatycznej przez ministra ds. rolnictwa na podstawie wniosku podmiotu udzielającego pomocy (Liżewski, 2020; 2025, 28 maja) złożonego na formularzu udostępnionym na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/aplikacja> (2025, 3 stycznia). Omawiane rozwiązanie

teleinformatyczne to aplikacja SRPP – System Rejestracji Pomocy Publicznej – dostępna na stronie internetowej: <https://srpp.minrol.gov.pl> (2025, 4 stycznia).

Istotnym uzupełnieniem systemu sprawozdawczości po stronie podmiotów udzielających pomocy jest możliwość uzyskiwania informacji dotyczących udzielonej pomocy publicznej na podstawie art. 33 u.p.s.d.p.p. Według tej regulacji istnieje możliwość uzyskiwania informacji *ad hoc* dotyczących pomocy publicznej na żądanie organów monitorujących albo ministra ds. finansów publicznych, które to organy decydują zarówno o zakresie informacji, jak i o terminie ich przekazania. Na podstawie tego przepisu możliwe jest uzyskiwanie informacji jednostkowych odnoszących się np. do konkretnych przypadków udzielania pomocy publicznej (Nodżak, 2023). W art. 33 ust. 2 u.p.s.d.p.p. jest przewidziany ponadto dodatkowy obowiązek informacyjny podmiotów udzielających pomocy wobec organów monitorujących, zgodnie z którym podmiot opracowujący programy pomocowe przewidujące udzielanie pomocy w ramach wyłączeń grupowych niezwłocznie informuje organy monitorujące o rozpoczęciu obowiązywania takiego programu. Ten obowiązek nie dotyczy każdego programu pomocowego, lecz jedynie wyłączeń grupowych, czyli tych programów, które na podstawie art. 1 *Rozporządzenia Rady (UE) Nr 2015/1589* nie podlegają obowiązkowi notyfikacji do Komisji Europejskiej oraz akceptacji przez nią (Podsiadło, 2011). Są to programy pomocowe dotyczące m.in. takich kategorii wsparcia jak pomoc regionalna, pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw w formie pomocy inwestycyjnej, pomocy operacyjnej i dostępu do finansowania czy też pomocy na ochronę środowiska naturalnego, badania, rozwój i innowacje itp. (art. 1 ust. 1 *Rozporządzenia Komisji (UE) Nr 651/2014 z 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu*, Dz.Urz. UE z 26.6.2014 L 187: 1–78). Projekty takich programów zasadniczo nie wymagają notyfikacji ze strony Komisji Europejskiej, jednak potrzebują opinii prezesa UOKiK jako organu monitorującego w celu stwierdzenia, czy projekt spełnia przesłanki pomocy publicznej, czy jest zgodny z zasadami rynku wewnętrznego, oraz propozycji ewentualnych zmian (art. 12 ust. 1 u.p.s.d.p.p.). Zgodnie z art. 33 ust. 4 u.p.s.d.p.p. informacje o projektach programów przewidujących udzielanie pomocy w ramach wyłączeń grupowych są przekazywane niezwłocznie drogą teleinformatyczną przez teletransmisję danych w formie elektronicznej, z wykorzystaniem formularzy zamieszczonych w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej przez organy monitorujące – odpowiednio na stronie internetowej prezesa UOKiK poprzez przesłanie na adres: rozporzadzenie_651@uokik.gov.pl oraz ministra ds. rolnictwa: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/pomoc-publiczna-w-rolnictwie> (2025, 5 stycznia). Omawiany obowiązek informacyjny jest nie tylko jednym z rozwiązań służących realizacji zasady przejrzystości w zakresie udzielania pomocy publicznej, lecz także narzędziem, które stwarza optymalne warunki wykonywania zadań w zakresie monitorowania przez kompetentne do tego organy. Mianowicie informacje uzyskane w ten sposób są przekazywane przez organy monitorujące w Polsce do Komisji Europejskiej (art. 11 *Rozporządzenia Komisji (UE) Nr 651/2014*). Na podstawie tych danych Komisja może zweryfikować, czy pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych odpowiada stosownym regulacjom unijnym (art. 10 *Rozporządzenia Komisji (UE) Nr 651/2014*).

Obowiązek informacyjny podmiotów udzielających pomocy publicznej dotyczy również przypadków udzielania pomocy indywidualnej, tj. pomocy udzielanej poza programami pomocowymi, np. na podstawie aktu normatywnego, który nie został zaakceptowany przez Komisję Europejską jako program pomocowy, albo na podstawie

programu pomocowego, względem którego Komisja zażądała odrębnej notyfikacji w decyzji akceptującej program. Wymienione projekty pomocy indywidualnej udzielanej w ramach wyłączeń grupowych – zgodnie z art. 12 ust. 2 u.p.s.d.p.p. – nie wymagają uzyskania opinii organów monitorujących, chyba że podmiot udzielający pomocy zwróci się o taką notyfikację. Jednak na potrzeby realizacji zasady przejrzystości polski ustawodawca uznał za istotne informowanie organów monitorujących o przypadkach udzielenia takiej pomocy. Przekazywanie tych informacji następuje również z wykorzystaniem drogi teleinformatycznej „przez teletransmisję danych w formie elektronicznej, na formularzach zamieszczonych” w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej organów monitorujących (art. 33 ust. 4 u.p.s.d.p.p.).

Zgodnie z art. 36 ust. 1 i 1a u.p.s.d.p.p. prezes UOKiK w porozumieniu z ministrem do spraw finansów publicznych na podstawie zgromadzonych sprawozdań i informacji przesłanych przez podmioty udzielające pomocy opracowuje i przedstawia Radzie Ministrów sprawozdanie zawierające wyniki monitorowania pomocy publicznej w danym roku. Dokument ten zawiera wyniki monitorowania pomocy publicznej udzielonej w Polsce w danym roku kalendarzowym, w szczególności dane dotyczące wartości pomocy publicznej, jej form i przeznaczenia pomocy publicznej, jak również ocenę skutków udzielonej pomocy w sferze konkurencji. Wymieniony dokument nie uwzględnia pomocy udzielonej w sektorze rolnictwa, za której monitorowanie odpowiada minister właściwy ds. rolnictwa, jak również danych dotyczących pomocy *de minimis*, której zostaje poświęcony odrębny raport. Dostęp do danych zawartych w sprawozdaniach mają zapewnione właściwie wszystkie zainteresowane podmioty, ponieważ dane te podlegają publikacji na stronach internetowych organów monitorujących:

- prezesa UOKiK – <https://uokik.gov.pl/bip/raporty-pomoc-publiczna> (2025, 5 stycznia),
- ministra ds. rolnictwa – www.gov.pl/web/rolnictwo/pomoc-publiczna-w-rolnictwie (2025, 5 stycznia).

Monitorowanie pomocy publicznej i rola w tym procesie podmiotów korzystających z pomocy

Istotnym uzupełnieniem systemu monitorowania pomocy publicznej jest przewidziany w art. 37 u.p.s.d.p.p. obowiązek każdorazowego przedkładania przez podmiot, który ubiega się o pomoc, zaświadczeń o uzyskanej pomocy *de minimis*, ewentualnie oświadczeń o tym fakcie lub o nieotrzymaniu takiej pomocy, wraz z wykorzystaniem stosownego formularza. Jak zauważa się w orzecznictwie sądowym, procedura wydawania takich zaświadczeń nie stanowi typowej procedury administracyjnej, mimo że organ je wydający ma administracyjny charakter. Zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego: „wydanie zaświadczenia potwierdzającego, że przyznana pomoc publiczna spełnia warunki pomocy *de minimis* nie jest sprawą z zakresu prawa podatkowego” (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 31 marca 2015 r., II FSK 521/13). Jednocześnie przyjmuje się w orzecznictwie, że zaświadczenia o uzyskanej pomocy *de minimis* są rodzajem dokumentów urzędowych wydawanych w postępowaniu uproszczonym, częściowo uregulowanym w u.p.s.d.p.p., a w zakresie nieuregulowanym w przepisach działu VII Kodeksu postępowania administracyjnego (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 17 października 2008 r., II GSK 391/08). Przedmiotowe zaświadczenia odgrywają istotną rolę w procedurze ubiegania się o pomoc *de minimis*. Mianowicie zgodnie z art. 37 ust. 1 u.p.s.d.p.p. dokumentami niezbędnymi

w wyżej wymienionym postępowaniu, które to dokumenty beneficjent powinien dołączyć do wniosku, są w szczególności zaświadczenia: „o pomocy *de minimis* oraz pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie, jakie otrzymał w okresie 3 lat poprzedzających dzień złożenia wniosku o udzielenie pomocy, albo oświadczenia o wielkości tej pomocy otrzymanej w tym okresie, albo oświadczenia o nieotrzymaniu takiej pomocy w tym okresie”. Podobne rozwiązanie zostało przyjęte w przypadku podmiotu ubiegającego się o pomoc *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie (art. 37 ust. 2 u.p.s.d.p.p.). Oprócz tych dokumentów podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis* jest zobligowany do przedstawienia podmiotowi udzielającemu pomocy informacji szczegółowo określonych w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z 29 marca 2010 r. w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc de minimis* (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 40). Analogiczne rozwiązania przewidujące wymagania formalne i konieczność przedłożenia stosownych zaświadczeń, oświadczeń i informacji zostały zawarte w art. 37 ust. 5 u.p.s.d.p.p., zgodnie z którym „podmiot ubiegający się o pomoc inną niż pomoc *de minimis* lub pomoc *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie jest zobowiązany do przedstawienia podmiotowi udzielającemu pomocy, wraz z wnioskiem o jej udzielenie, informacji dotyczących wnioskodawcy i prowadzonej przez niego działalności gospodarczej oraz informacji o otrzymanej pomocy publicznej, zawierających w szczególności wskazanie dnia i podstawy prawnej jej udzielenia, formy i przeznaczenia albo oświadczenia o nieotrzymaniu pomocy”.

Swoistym uzupełnieniem powyżej przedstawionych rozwiązań w zakresie monitorowania pomocy *de minimis* w prawie polskim jest funkcjonowanie baz danych dotyczących udzielanej pomocy. Są to następujące rozwiązania:

1. SUDOP – baza zawierająca informacje o wdrażanych w Polsce środkach pomocowych, pomocy udzielonej w ramach wdrażanych w Polsce środków pomocowych, pomocy publicznej i pomocy *de minimis* udzielonej danemu beneficjentowi. Dane gromadzone w tej bazie pochodzą ze sprawozdań o udzielonej pomocy sporządzanych za pośrednictwem aplikacji SHRIMP przez podmioty udzielające pomocy (<https://sudop.uokik.gov.pl/home>; 2025, 5 stycznia). Uzyskanie danych z bazy SUDOP jest możliwe w formie wydruków danych, mających wyłącznie informacyjny charakter. Z tego powodu przedstawienie wydruku podmiotowi udzielającemu pomocy nie jest równoznaczne z realizacją obowiązku przedstawienia stosownego zaświadczenia, oświadczenia o otrzymanej pomocy *de minimis*, czy informacji, o których to dokumentach mowa w art. 37 u.p.s.d.p.p. Dostęp do bazy SUDOP jest możliwy przez stronę internetową prezesa UOKiK: <https://sudop.uokik.gov.pl/home> (2025, 5 stycznia);
2. SRPP (System Rejestracji Pomocy Publicznej) – baza prowadzona przez ministra do spraw rolnictwa i zawierająca dane o pomocy *de minimis* w rolnictwie i rybołówstwie. Charakter danych gromadzonych w tej bazie jest podobny jak w przypadku danych w bazie SUDOP (Margie – oprogramowanie dla administracji, 2023; 2025, 12 stycznia). Dostęp do bazy SRPP jest możliwy przez stronę internetową ministra: <https://srpp.minrol.gov.pl> (2025, 12 stycznia).

Do systemu rozwiązań w zakresie monitorowania pomocy publicznej służących zagwarantowaniu przejrzystości w zakresie udzielanej pomocy publicznej, w tym również w rolnictwie lub rybołówstwie, należy obowiązek informacyjny zarówno po stronie beneficjenta pomocy, jak i podmiotu ubiegającego się o pomoc przewidziany w art. 39 u.p.s.d.p.p. Jak wynika z poglądów reprezentowanych w piśmiennictwie, procedura udzielania pomocy może być złożona, a odbiorca pomocy i podmiot, który z niej korzysta, nie muszą być zawsze

tożsami (zob. Pamuła-Wróbel, Grzegorzewska, 2020). Z tych względów ustawodawca nakłada zarówno na beneficjenta pomocy, jak i na podmiot ubiegający się o pomoc obowiązek przekazywania informacji o dotyczącej ich pomocy publicznej odpowiednim organom monitorującym (prezesowi UOKiK, a ministrowi do spraw rolnictwa w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie), a w przypadku beneficjenta – podmiotowi udzielającemu pomocy – na ich żądanie, w zakresie i terminach określonych w takim żądaniu. Artykuł 39 ust. 1 u.p.s.d.p.p. nie określa *expressis verbis* zakresu informacji udzielanych na żądanie organów monitorujących lub podmiotu udzielającego pomocy, dlatego o tym decyduje organ monitorujący lub podmiot udzielający pomocy, występujący z żądaniem ich udostępnienia. Jak przyjmuje się w literaturze, prawdopodobnie zakres żądanych informacji powinien być adekwatny do realizacji innych obowiązków zarówno organów monitorujących, jak i podmiotu udzielającego pomocy, przewidzianych w u.p.s.d.p.p., w szczególności nie powinien dublować innych rozwiązań przewidzianych w systemie monitorowania pomocy publicznej (Nodżak, 2023). Przepis art. 39 ust. 2 ustawy określa, że termin na przekazanie informacji o pomocy na żądanie organów monitorujących lub podmiotu udzielającego pomocy nie może być krótszy niż 14 dni, licząc od dnia przekazania żądania. Reguła ta nie obowiązuje, jeżeli o udzielenie informacji dotyczących udzielonej pomocy publicznej występuje Komisja Europejska.

Podsumowanie

Przedstawiony w niniejszym opracowaniu system monitorowania pomocy publicznej składa się z szeregu narzędzi opartych na informacji, których forma, zakres i sposób przekazywania zostały ustandaryzowane zgodnie z prawnymi wymogami wynikającymi z prawa krajowego oraz z regulacji prawa unijnego. Realizacja obowiązku informacyjnego przez organy monitorujące, podmioty udzielające pomocy publicznej oraz przez podmioty, które z tej pomocy korzystają, cechuje się daleko idącym formalizmem, co może wywoływać wrażenie swego rodzaju biurokratyzacji procesu monitorowania. Jednakże dla realizacji zasady przejrzystości pomocy publicznej takie rozwiązanie wydaje się nieodzowne. Z jednej strony system monitorowania polegający m.in. na składaniu stosownych sprawozdań i informacji według ustalonych wzorów, tj. z wykorzystaniem urzędowo określonych formularzy, pozwala na zapewnienie zarówno prawidłowości sporządzania takich dokumentów, jak i ich kompletności. Z drugiej strony stosowanie pewnych proceduralnych standardów sprzyja ujednoliceniu zbioru danych, które w ten sposób są przekazywane i pozwalają na dokonanie miarodajnej oceny zgodności udzielanej pomocy publicznej z obowiązującym prawem.

Analiza rozwiązań przewidzianych w przepisach prawa pozwala na stwierdzenie, że monitorowanie pomocy publicznej odbywa się na kilku płaszczyznach, co sprzyja nie tylko uzyskaniu kompletnej informacji na temat udzielanej pomocy publicznej, lecz także kontroli przestrzegania zasad jej udzielania. Rozwój cywilizacyjny przesądził o tym, że w systemie monitorowania znalazły zastosowanie rozwiązania oparte na technologii informatycznej w postaci baz danych. Dzięki nim jest możliwe zbudowanie kompleksowego, szczelnego i sprawnie funkcjonującego systemu monitorowania, z perspektywy zaś podmiotów uczestniczących w procesie monitorowania z pewnością zastosowanie wspomnianych rozwiązań informatycznych ułatwia realizację obowiązków nałożonych na te podmioty przez prawodawcę. Pewne wątpliwości może jednak budzić zastosowanie różnych rozwiązań w zakresie zastosowanych technologii informatycznych służących realizacji obowiązków w systemie

monitorowania. Są to bowiem systemy i bazy administrowane przez różne podmioty i oparte na zróżnicowanych rozwiązaniach technologicznych. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na to, że informacjom gromadzonym w niektórych bazach danych opisanych w niniejszym opracowaniu nie jest przyznawana moc wiążąca. Rozwiązanie to wywołuje zastrzeżenia co do swej zasadności, ponieważ zgromadzenie danych na temat udzielanej pomocy publicznej w tych bazach odbywa się przecież z zachowaniem prawnie określonej procedury, a same bazy są prowadzone przez podmioty publiczne, tj. organy monitorujące.

Mając na uwadze powyższe wnioski oraz zastrzeżenia, można – niezależnie od zalet obecnie funkcjonującego systemu monitorowania w zakresie realizacji zasady przejrzystości pomocy publicznej – rozważyć w przyszłości ujednolicenie standardów technologicznych oraz przyznanie mocy wiążącej informacjom gromadzonym w urzędowych bazach danych na temat udzielanej pomocy publicznej. Takie zmiany mogłyby przyczynić się jeszcze bardziej do przestrzegania zasady przejrzystości pomocy publicznej.

Literatura

References

- Banasiński, C. (2025). Komentarz do art. 31 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W: A. Jurkowska-Gomułka, A. Piszcz (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*. Warszawa: C.H. Beck, Legalis.
- Dobaszewska, A. (2016). Pomoc publiczna. W: A. Gacka-Asiewicz (red.), *Prawo gospodarcze publiczne w pigułce*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska, 106–131.
- Glumińska-Pawlic, J., Żelasko-Makowska, E. (2021). Bariery finansowe i prawno-podatkowe w prowadzeniu działalności gospodarczej. W: J. Glumińska-Pawlic, B. Przywora, A. Słysz (red.), *Identyfikacja barier prawnych w prowadzeniu działalności gospodarczej. Wybrane zagadnienia*. Warszawa: C.H. Beck, Legalis.
- Grzegorzewska, B. (2020). Monitoring i sprawozdawczość pomocy publicznej. W: A.A. Ambroziak, K. Pamuła-Wróbel, R. Zenc (red.), *Pomoc publiczna dla przedsiębiorców. Wybrane zagadnienia. Perspektywa podmiotu udzielającego pomocy i beneficjenta w Polsce*. Warszawa: Wolters Kluwer, 317–329.
- Kijowski, D. (2017). Pomoc publiczna przedsiębiorcom. W: R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), *System prawa administracyjnego, t. 7. Prawo administracyjne materialne*. Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck, Legalis.
- Koźuch, M. (2017). Prawne i finansowe ujęcie pomocy publicznej. W: M. Koźuch (red.), *Pomoc publiczna. Doświadczenia wybranych sektorów gospodarki*. Kraków: Fundacja Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, 11–46.
- Liżewski, S. (2020; 2025, 28 maja). Udzielanie dostępu do aplikacji w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie. *Legalis*, <https://biz.legalis.pl/udzielanie-dostepu-do-aplikacji-w-sprawie-sprawozdan-o-udzielonej-pomocy-publicznej-w-rolnictwie-lub-rybolowstwie/>.
- Nodźak, A., (2023). Monitorowanie pomocy publicznej. W: A. Juryk, G. Krawiec, M. Kępa, A. Nodźak, *Ustawa o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej. Komentarz*, Warszawa: C.H. Beck, Legalis.
- Pamuła-Wróbel, K., Grzegorzewska, B. (2020). Podstawowe pojęcia i system źródeł prawa pomocy publicznej. W: A.A. Ambroziak, K. Pamuła-Wróbel, R. Zenc (red.), *Pomoc publiczna dla przedsiębiorców. Wybrane zagadnienia. Perspektywa podmiotu udzielającego pomocy i beneficjenta w Polsce*. Warszawa: Wolters Kluwer, 122–123.

- Podsiadło, P. (2011). Wyłączenia grupowe jako przykład regulacji dopuszczającej pomoc publiczną w UE. *Zeszyty Naukowe – Polskie Towarzystwo Ekonomiczne*, 11, 253–279.
- Walczak T. (2018). Rola Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w systemie ochrony konkurencji i konsumentów. *Zeszyt Studencki Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UAM*, 8, 285–299.
- Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 17 października 2008 r., II GSK 391/08, System Informacji Prawnej Legalis, <https://sip.lexis.pl/document-full.seam?documentId=mrsvglrrgy2tgmbwg42de&refSource=ols-citation&ols=II%20GSK%20391/08> (2025, 5 stycznia).
- Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 31 marca 2015 r., II FSK 521/13, System Informacji Prawnej Legalis, <https://sip.lexis.pl/document-full.seam?documentId=mrsvglrtgm3dgmzrgq4tm&refSource=ols-citation&ols=II%20FSK%20521/13> (2025, 5 stycznia).
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu z 27 czerwca 2018 r., I SA/Op 140/18, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/4F9F3351F2> (2025, 1 marca).
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z 21 września 2023 r., I SA/Kr 340/23, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/B22175CD13> (2025, 1 marca).
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim z 29 października 2019 r., I SA/Go 544/19, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/D73E3D9407> (2025, 1 marca).
- Traktat Lizboński z 13 grudnia 2007 r., zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską podpisany w Lizbonie dnia 13 grudnia 2007 r. (Dz.Urz. UE z 17.12.2007 C 306: 1–229).
- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE z 7.6.2016, C 202).
- Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.Urz. UE z 30.4.2004 L 140: 1–134).
- Rozporządzenie Komisji (UE) Nr 651/2014 z 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.Urz. UE z 26.6.2014, L 187: 1–78).
- Rozporządzenie Rady (UE) Nr 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE z 24.9.2015 L 248: 9–29).
- Dyrektywa Komisji 2006/111/WE z 16 listopada 2006 r. w sprawie przejrzystości stosunków finansowych między państwami członkowskimi a przedsiębiorstwami publicznymi, a także w sprawie przejrzystości finansowej wewnątrz określonych przedsiębiorstw (Dz.Urz. UE z 17.11.2006 L 318: 17–25).
- Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 702 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu takiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 161).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z 29 marca 2010 r. w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis* (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 40).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 stycznia 2017 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie oraz informacji o nieudzieleniu takiej pomocy (Dz.U. z 2017 r. poz. 120 ze zm.).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie sposobu udzielania dostępu do aplikacji SHRIMP (Dz.U. z 2019 r. poz. 2520).
- State Aid Scoreboard (2024, 28 grudnia). Pozyskano z: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/publications_en.

System Rejestracji Pomocy Publicznej (2025, 4 stycznia). Pozyskano z: <https://srpp.minrol.gov.pl>.
Pomoc publiczna w rolnictwie (2025, 5 stycznia). Pozyskano z: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/pomoc-publiczna-w-rolnictwie>.
Raporty o pomocy publicznej (2025, 5 stycznia). Pozyskano z: <https://uokik.gov.pl/bip/raporty-pomoc-publiczna>.
Pomoc publiczna w rolnictwie (2025, 5 stycznia). Pozyskano z: www.gov.pl/web/rolnictwo/pomoc-publiczna-w-rolnictwie.
System Udostępniania Danych o Pomocy Publicznej (2025, 5 stycznia). Pozyskano z: <https://sudop.uokik.gov.pl/home>.
Margie – oprogramowanie dla administracji (2023; 2025, 12 stycznia). System rejestracji pomocy publicznej SRPP. Instrukcja użytkownika. Pozyskano z: <https://srpp.minrol.gov.pl/docs/srpp.pdf>.

Agata Nodzak, dr, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Instytut Prawa, Ekonomii i Administracji, Katedra Administracji i Zarządzania Publicznego. Wykładowczyni prawa administracyjnego, autorka kilkudziesięciu publikacji dotyczących problematyki publicznego transportu zbiorowego, doręczeń elektronicznych, zasad funkcjonowania rejestrów publicznych czy postępowania egzekucyjnego w administracji. Była urzędniczka administracji samorządowej, uczestniczka projektów naukowych i edukacyjnych (projektów w ramach programu Jean Monnet Module: „National Public Administration and European Integration”, „Protection Fundamental Rights in the European Union”, „Regions in EU”. Redaktorka naczelnia czasopisma naukowego „Rocznik Administracji Publicznej”, członkini zespołu redakcyjnego prawniczego czasopisma naukowego „Scientific Works National Aviation University. Series: »Law Journal Air and Spaces Law«”. Współpracowniczka Systemu Informacji Prawnej Legalis Administracja wydawnictwa C.H. Beck i autorka licznych analiz i materiałów dla praktyków w ramach tego systemu.

Agata Nodzak, PhD, University of the National Education Commission, Krakow, Institute of Law, Economics and Administration, Department of Public Administration and Management. Doctor of law, lecturer in administrative law, author of several dozen publications on issues of public mass transport, electronic delivery, and the principles of the functioning of public registers and enforcement proceedings in administration. Former local administration official, participant in academic and educational projects (projects within the Jean Monnet Module program: “National Public Administration and European Integration”, “Protection of Fundamental Rights in the European Union”, “Regions in the EU”. Editor-in-chief of the academic journal “Yearbook of Public Administration”, member of the editorial team of the law journal “Academic Research from the National Aviation University” series: “Air and Space Law”. Collaborator and author of numerous analyses and materials for practitioners within the ‘Legalis Administracja Legal Information System’ of the C.H. Beck Publishing House.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4779-0030>

Adres/Address

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
Instytut Prawa, Ekonomii i Administracji
Katedra Administracji i Zarządzania Publicznego
ul. Podchorążych 2
30-084 Kraków, Polska
e-mail: agata.nodzak@uken.krakow.pl